

PEDAGOGINEN SUUNNITELMA 2023-2025



14.3.2023 Riitta Moilanen	päivitysmuutokset strategiakauden muuttuessa

1. Johdanto	3
2. Rajattoman oppimisen Sampo.....	5
3. Roolit pedagogiikan toteuttamisessa ja johtamisessa	7
4. Pedagogiset tavoitteet.....	9
4.1 Tiimiytyminen ja tiimioppiminen Samossa	10
4.2 eOppiminen	13
4.3 Yto-opinnot eli yhteisten tutkinnon osien opinnot	13
4.4 Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus	14
4.6 Kielitietoinen opetus kielitaidon tukeminen	15
4.7 Sampon yrittäjyyspolku	16
5. Oppimisympäristöt	17
6. Työelämässä oppiminen, verkostoituminen työelämän kanssa	20
7. Henkilöstön osaamisen kehittäminen	22
8. Loppusanat	24
LÄHTEET	25

1. Johdanto

Työelämän murroksen haasteet, digitalisaatio ja uudet oppimisympäristöt haastavat oppimisen pedagogiikkaa. Muuttuva työelämän ja yhteiskunta edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Uuden oppimisen, luovuuden, kokonaisuuksien hahmottamisen ja metataitojen merkitys kasvaa. On arvioitu, että vuonna 2030 ammateista jopa 85 % on sellaisia, joita ei ole vielä keksitty. Samalla kun työ muuttuu, muuttuvat myös muun muassa työntekemisen tavat, sisällöt, organisointi, toimeentulo, merkityksellisyys sekä kiinnittyminen yhteiskuntaan.

Sitran vuoden 2023 julkaisemat megatrendit korostavat koulutuksen merkitystä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa. Kaiken keskiössä on ekologinen jälleenrakennus, johon pääseminen edellyttää ylisukupolvista päätöksentekoa, kestäviä elämäntapoja, digivihreää siirtymää ja siirtymistä kiertotalouteen. Reilu, kestävä ja innostava tulevaisuus on mahdollinen, mutta se ei tapahdu itsestään. Se tehdään yhdessä.

Pedagogiikka nousee entistä suurempaan rooliin opettajien, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien työssä erilaisten oppijoiden oppimisessa ja ohjauksessa tulevaan työelämään. Tässä Sampon pedagogisessa suunnitelmassa on katsaus tämän hetken Sampon pedagogisiin painotuksiin ja tulevaisuuden tavoitteisiin. Suunnitelma on tarkoitettu Sampon henkilöstölle, opiskelijoille ja sidosryhmille. Suunnitelmaa käytetään Sampon pedagogiikkaa ohjaavana asiakirjana. Suunnitelma on erityisesti suuntaa antava työkalu opettajalle ja ohjaushenkilöstölle minkä pohjalle rakentaa omaa opettamisen, oppimisen ja ohjauksen pedagogiikkaa. Suunnitelma on myös ulkoiselle verkostolle julkaistava asiakirja, missä linjataan Sampon pedagogiset toimenpiteet strategiakausittain.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan ammatillista osaamista sekä kasvua sivistyneeksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Ammatillisen koulutuksen tulee vastata työelämän osaamistarpeisiin ja myös kehittää osaltaan työelämää, edistää yrittäjyyttä sekä tukee jatkuvaa oppimista. Lisäksi ammatillisen koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija sijoittuu koulutuksen jälkeen joko työelämään tai jatko-opintoihin.

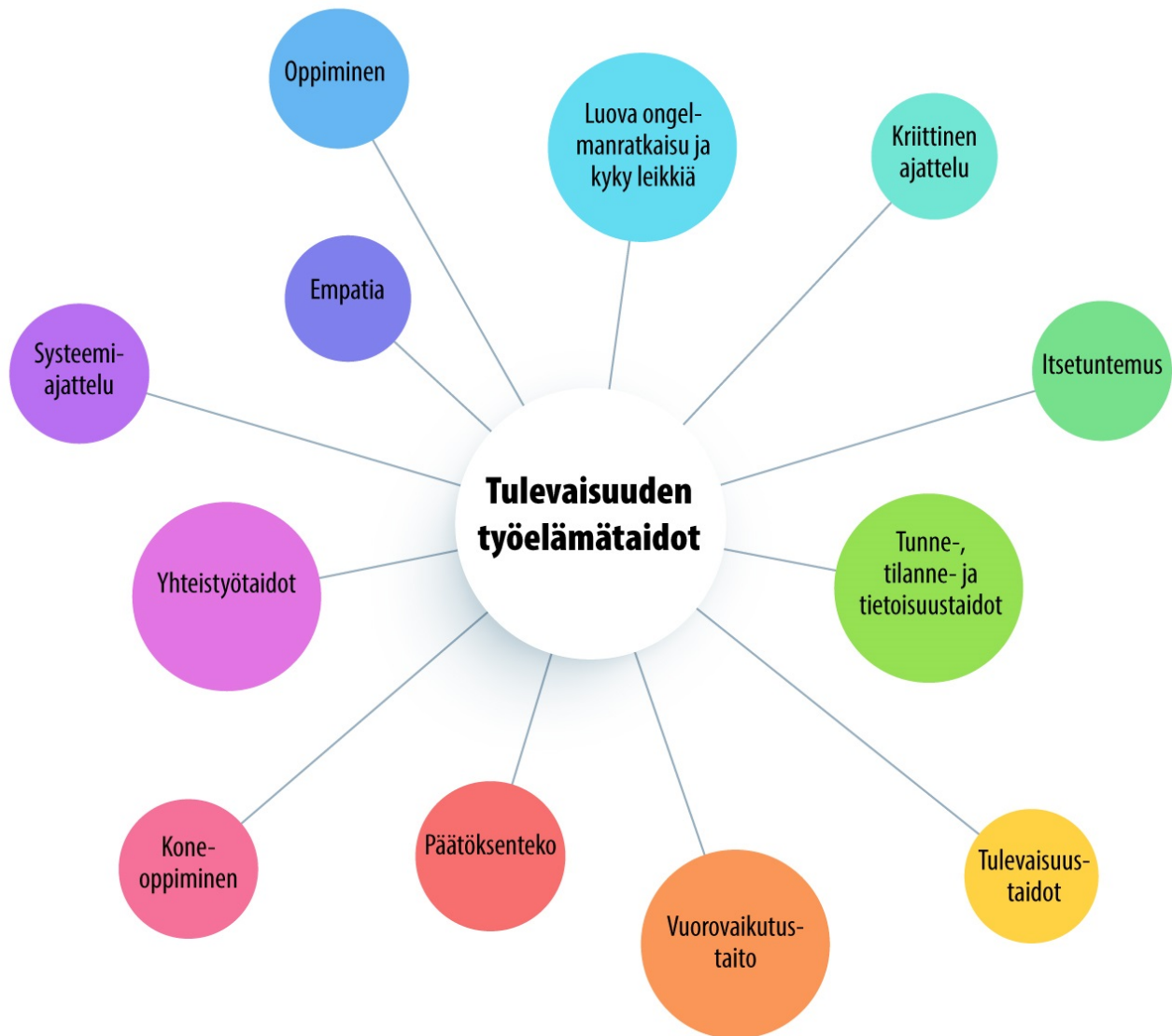
Erilaisten ennusteiden mukaan automatisoitavissa olevat työt tullaan korvaamaan roboteilla ja automaatiolla. Teknologia korvaa osaksi rutiinitehtäviä eli suorittava työ vähenee. Tehtävät, joissa vaaditaan asiantuntijuutta tulevat lisääntymään. Eri aloilla on suuria eroja osaamisvaatimuksissa; digitaalisuuden ja automaation ennakoidaan muuttavan eniten logistiikan ja liikenteen aloja sekä sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialoja. Työpaikkojen määrän ennustetaan kasvavan valmistavassa teollisuudessa, maa- ja vesirakentamisessa, kiinteistöalalla, sosiaali- ja terveyspalveluissa ja henkilökohtaisissa palveluissa sekä liike-elämän palveluissa.

Mitä tulevaisuuden taitojen ennakoiminen tarkoittaa oppimisen ja osaajien näkökulmasta? Sitä, että tulevaisuuden työelämä edellyttää uudenlaista ajattelua, jotta uutta työtä syntyy. Samalla korostuu maailman kehittyminen yhä kompleksisempaan suuntaan, ja sitä ratkomaan tarvitaan kompleksiseen ajatteluun kykeneviä yksilöitä ja tiimejä. Tulevaisuuden taidoissa korostuukin erilaiset yhteistyötaidot - joidenkin analyysien mukaan yksin tehtävä työ vähenee merkittävästi. Aidosti kompleksinen työ vaatii ympärilleen monialaisen ja monipuolisen tiimin – kompleksinen haaste edellyttää myös monipuolisen ratkaisun, ja tähän ei tekoäly ainakaan vielä pysty.

Ammatillisen osaamisen rinnalla geneeristen taitojen merkitys kasvaa. Geneeriset taidot pitävät sisällään kriittistä ajattelua, ongelmanratkaisua, tietolähteiden arviointia, perustelemista, vuorovaikutustaitoja, oman toiminnan säätelyä ja kirjoittamista. Osaamisen ennakoitifoorumien (OEF) mukaan tulevaisuudessa merkitystään kasvattavat muutoksen hallintaa edistävät metataidot, kuten ongelmanratkaisutaidot, itseohjautuvuus, oppimiskyky, henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja johtaminen sekä tiedon arviointitaidot. Merkitystään kasvattavat

myös digitalisaatioon liittyvät osaamiset, asiakaslähtöinen palveluiden kehittämisosaaminen sekä kestävän kehityksen tuntemus.

Tulevaisuuden työelämätaidot



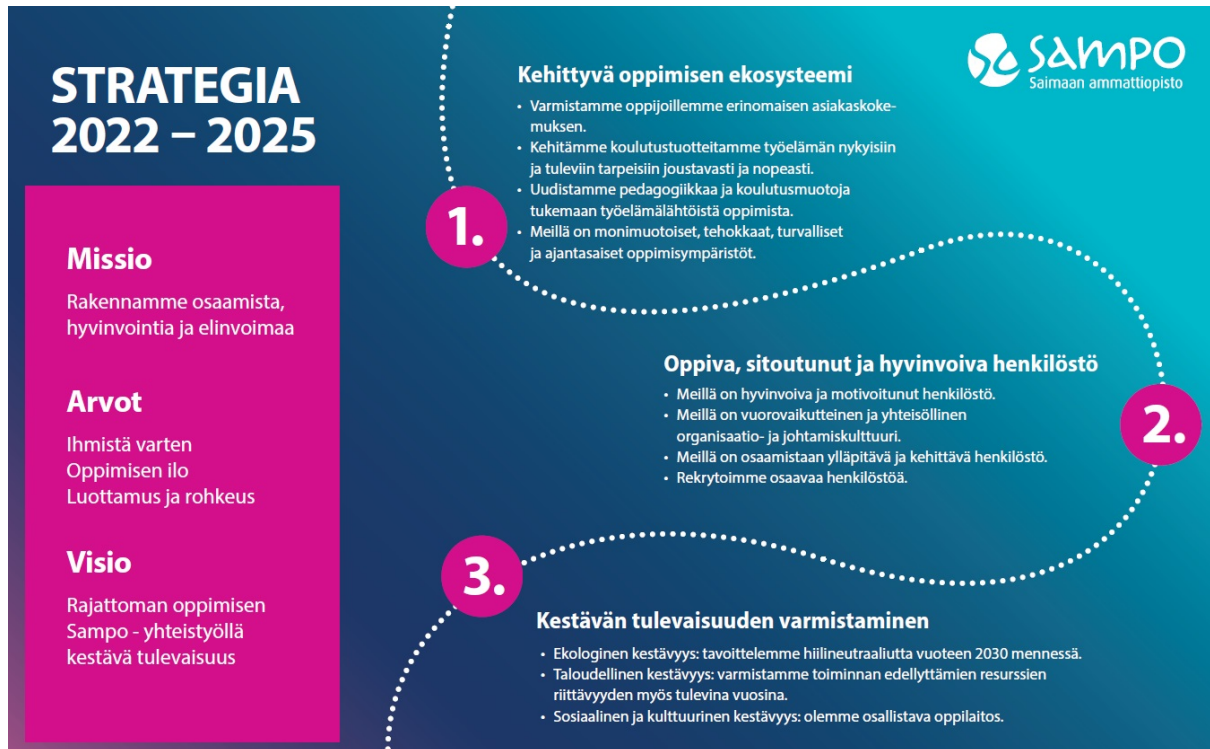
Lähde: Minna Koskelo. Lista pohjautuu raportille Future of Jobs Report, World Economic Forum 2023

OPH:n aineistoa eri alojen kasvavista osaamistarpeista vuoteen 2035.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamiskortit_verkkoversio_1.pdf

2. Rajattoman oppimisen Sampo

Sampon visiona on *rajattoman oppimisen Sampo* -yhteistyöllä kestävä tulevaisuus.



Sampon strategisia tavoitteita oppimiseen liittyen ovat: oppiminen on yhteisöllistä, toiminnallista, työelämälähtöistä ja opiskelijalähtöistä. Oppiminen on elinikäistä eli jatkuvaa oppimista. Oppiminen on opiskelijan aktiivista ja tavoitteellista toimintaa, jota oppilaitoksen henkilökunta ohjaa ja tukee monipuolisilla pedagogisilla ratkaisulla.

Sampon pedagogiikassa korostuu **humanistinen ihmiskäsitys**, joka korostaa oppijan arvoa, ainutlaatuisuutta, luovuutta sekä itsensä toteuttamista. Humanistisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on hyvä, luova ja aktiivinen suhtautuen avoimesti muihin ihmisiin sekä omiin mahdollisuuksiinsa ja kykyihinsä. Käsitys korostaa optimistisuuden ohella ihmisen vastuuta ja vapautta. Opettajan pedagogisessa ajattelussa ja työskentelyssä humanistinen ihmiskäsitys ohjaa eettiseen ja sosiaaliseen toimintaan. Opetus nähdään kasvamaan saattamisena, jossa korostuu empaattisuus ja läheinen suhtautuminen oppijoihin. Opetuksessa kehitetään oppijoiden omia kykyjä, taipumuksia ja itsetuntemusta. Humanistisen ihmiskäsityksen mukaan oppiminen on yksilön oman toiminnan tulosta, jossa oppija aktiivisesti kokeilee kykyjään ja toteuttaa taipumuksiaan. Ajattelu korostaa oppijan vastuuta omasta oppimisestaan; oppija on motivoitunut, itseohjautuva ja vastuuntuntoinen. Oppimista tapahtuu myös vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Oppija on oppimisprosessin keskiössä, mikä tarkoittaa, että huomio kiinnitetään oppijan aikomukseen oppia tai kehittyä; mitä ja millä tavoin hän haluaa oppia. Oppimista tapahtuu täten monen eri toiminnan kautta.

Sampossa oppimiskäsitys pohjautuu vahvasti näkemykseen opiskelijasta aktiivisena toimijana. Opiskelijat oppivat tekemällä, kokeilemalla, testaamalla, näkemällä, kuulemalla ja tutkien. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu niin oppilaitoksessa lähitunneilla, työelämässä

oppien, tiimioppimalla, verkkotehtäviä tekemällä, lukemalla sekä havainnoissa vertaisiaan. Oppiminen suunnitellaan yksilöllisesti; jokaisen opiskelijan kanssa laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), jossa varmistetaan yksilöllisten opintopolkujen hyödyntäminen. Henkilökohtaistamisessa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen selvitetään. Sen pohjalta suunnitellaan, millaista osaamista opiskelija tarvitsee sekä miten osaamista hankitaan. Myös mahdollisten tukitoimien tarve selvitetään. Koulutuksessa keskitytään puuttuvan osaamisen hankkimiseen.

Oppimiskäsitys Sampossa on vahvasti **sosiokonstruktivistinen**, mikä on tiimioppimista lähinnä oleva oppimisen teoria. Sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on aina tilanne- ja kontekstisidonnaista. Sosiaalisella vuorovaikutuksella katsotaan olevan suuri merkitys oppimiseen. Oppimista ei nähdä valmiin tiedon siirtymisenä vaan oppimisessa kuvastuu se, mitä oppija on tilanteessa tarkkaillut, tulkinnut ja tehnyt. Oppimiskäsityksessä painotetaan oppimisen kokonaisprosessia. Oppijan ennakkotiedot pyritään ottamaan huomioon ja uusi tieto ankkuroidaan jo olemassa olevaan tietoon.

Saimaan ammattiopisto Sampon tavoitteena on, että jokainen opiskelija kokee kuuluvansa oppimisyhteisöön. Oppimista edistää turvallinen, positiivinen ja kannustava toimintakulttuuri, jossa opiskelija voi kokeilla, oivaltaa ja innostua oppimisesta yhdessä muiden kanssa. Yksilöllinen oppimispolku ei tarkoita siis oppimista yksin. Ammatillinen koulutus muuttuu ja kehittyy jatkuvasti yhteiskunnan ja työelämän muutosten mukana. Myös oppimista edistävien ratkaisujen kehittäminen on jatkuva prosessi.

3. Roolit pedagogiikan toteuttamisessa ja johtamisessa



Vastuupettaja/opettaja/ohjaushenkilöt

- vastuu oman ryhmän/opetettavan ryhmän pedagogiikan johtamisesta ja toteuttamisesta opetussuunnitelman ja strategian mukaisesti
- yksilöllisten opintopolkujen ja urapolkujen suunnittelu ja toteutus
- HOKS-prosessi yhteistyössä opiskelijan kanssa
- arviointi ja palautteiden käsittely
- erityispedagoginen tuki
- menetelmällinen kehittyminen ja kehittäminen

Tiimiohjaajat ja opettajatiimit

- organisoivat ja toteuttavat arjen opetus- ja ohjaustyötä, kehittävät tiimin toimintaa tiimisopimuksen mukaisesti yhdessä koulutuspäällikön ja tiimin kanssa
- opettajatiimi suunnittelee opiskelijoiden oppimisen yhdessä raamien sisällä opiskelijälähtöisesti työelämän tarpeet huomioiden

Digipedatiimi

- digisuunnitelman valmistelu
- Moodle -oppimisympäristön kehittäminen ja tuki
- verkkopedagogiikan ja digiosaamisen kehittäminen ja tuki

Pedatiimi

- pedagogisten prosessien kehittäminen
- pedagogisten asiakirjojen valmistelu: pedagoginen suunnitelma
- oppimisympäristöjen kehittäminen

Suunnittelutiimi

- opiskelijatietohallinnon työkalujen kehittäminen pedagogisesta näkökulmasta
- pedagoginen suunnittelija: pedagoginen tukeminen mm. hoksauksen ja osaamisen tunnustamisen kysymyksissä

Valmennustiimi

- työyhteisökehittäjä ja valmentajat
- tukevat tiimejä tiimiytymisessä ja tiimioppimisessa
- tavoitteena on valmentaa Sampoon oppivia tiimejä

Kestävän kehityksentiimi

- työyhteisökehittäjä, laatuasiantuntija, kestävän kehityksen opettajat
- rakentaa Sampon kestävän kehityksen polku, joka koostuu kaikille tutkinnolle yhteisistä kestävän kehityksen tutkinnon osista
- edistää koulutusalojen kestävän kehityksen sertifiointia, jolloin kaikkia tutkintoja läpileikkaava kestävä kehitys saadaan näkyväksi
- tavoitteena on tehdä sampolaisesta kestävästä kehityksestä näkyvää ja mahdollistaa kestävän tulevaisuuden varmistaminen

Henkilöstön kehittämistiimi

- henkilöstön osaamisen kehittäminen
- henkilöstön yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittäminen
- Sampon kulttuurityö

Koulutuspäällikkö

- opettajatiimien pedagogisen ja ammatillisen osaamisen tukeminen ja kehittymisen mahdollistaminen
- osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelman (=totsu) mukaisen toiminnan toteuttaminen
- strategian pedagogisen tahtotilan edistäminen

Kehitysjohtaja

- pedagogisen johtamisen kokonaisvastuu Sampo-tasolla yhteistyössä johtotiimin, pedatiimin, digipedatiimin, hanketiimin ja muun henkilöstön kanssa
- pedagogisen suunnitelman valmistelu

Johtotiimi

- strategiatyö: pedagogisen kehittämisen painopisteet

4. Pedagogiset tavoitteet

Tällä hetkellä Sampon strategian mukaan tiimioppimisen ja eOppimisen osaamista lisätään. Tämä ei tarkoita sitä, että painottuisimme vain jonkun tietyn oppimisteorian tai oppimiskäsityksen taakse. Tähän perusteluna on se, että oppijat sekä oppimista ohjaavat henkilöt ovat hyvin erilaisia. Tärkeintä on oppiminen ei niinkään menetelmä. Jokaisella opettajalla tulee olla monipuolista pedagogista osaamista ja taitoa hyödyntää didaktisia keinoja oppimisen tueksi. Pedagogiikan tulisi aina tukea oppijan aktiivista roolia oman oppimisprosessin suunnittelussa ja oppimisen edistymisen seurannassa. Opettajan tehtävänä on kannustaa, tukea ja ohjata opiskelijaa sekä ryhmää löytämään omia vahvuuksia.

SAMPON STRATEGISIA TAVOITTEITA

- **Varmistamme oppijoillemme erinomaisen asiakaskokemuksen.**
 - Kehitämme uusia oppimisen tapoja, muotoja ja yhteistyömalleja yhdessä opiskelijoiden ja työelämän kanssa.
 - Kehitämme erityisopiskelijoiden tukitoimintoja
- **Uudistamme pedagogiikkaa ja koulutusmuotoja tukemaan työelämälähtöistä oppimista.**
 - Kehitämme verkkopedagogiikkaa, tiimioppimista, opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksia ja kielitietoista opetusta.
 - Mahdollistamme sen, että opiskelijamme pystyvät ottamaan vastuun omasta oppimisestaan.
 - Siirrymme sähköiseen oppimateriaaliin.
- **Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys: olemme osallistava oppilaitos.**
 - Kasvatamme yhteisöllisyyttä kulttuuriperiaatteiden ja tiimioppimisen avulla.
 - Luomme yhdenvertaisuutta ja monikulttuurisuutta tukevan ilmapiirin

Miten kehitetään?

4.1 Tiimiytyminen ja tiimioppiminen Samossa

Samossa on siirrytty tiimioppivaan organisaatioon 1.1.2023. Prosessiryhmät sekä erilaiset kehittämistiimit on uudistettu tiimiorganisoitumisen yhteydessä ja jatkossa niitä uudistetaan tarpeen mukaan.

Samossa koko henkilöstö on käynyt 5 päivän tiimioppimisen starttivalmennuksen. Vuodesta 2022 lähtien uusille sampilaisille on järjestetty 5 päivän Tiimioppiva Sampo -valmennus, joka perehdyttää osallistujat Sampon tiimikulttuuriin ja tiimioppimiseen. Eri henkilöstötiimeistä on ollut mahdollisuus kouluttautua tiimivalmentajaksi tiimimestarivalmennuksessa. Lisäksi kaikki esihenkilöt käyvät tiimimestarivalmennuksen. Muutama henkilö on käynyt Senior Team Coach -valmennuksen. Johdolle, esihenkilöille ja tiimiohjaajille on järjestetty räätälöityjä valmennuksia. Tiimejä on muodostettu ja erilaisia kokeiluja on toteutettu opettaja-, henkilöstö- ja opiskelijatiimeissä.

Tiimiytymisen tueksi on tuotettu tiekartta tiimikulttuuriin, Sampon tiimikirja ja treenikirja opiskelijoille ja henkilöstölle. Belbinin tiimiroolitestausta voidaan hyödyntää tiimien kehittämisessä.

Sosiaali- ja terveysala sekä sisustus- ja muotiala ovat saaneet tiimioppimisen perustason sertifiointin. Vuosittain tavoitteena on yhden uuden alan tiimioppimisen sertifiointi.

Samossa on sisäinen valmennustiimi, mikä koordinoi ja toteuttaa Sampon tiimien valmennuksia. Tiimeille suunnitellaan valmennusohjelma ja valmennuksen edistymistä yksiköissä arvioidaan säännöllisesti. Valmennusten tavoitteena on tukea tiimejä oppiviksi tiimeiksi.

Samossa opiskelijatiimin vetäjästä käytetään nimikettä tiimikapteeni ja opettaja- sekä henkilöstötiimin vetäjästä tiimiohjaaja -nimikettä.

Toimivan tiimin piirteitä

- Yhteinen tavoite ja sitoutuminen sen toteuttamiseen
- Tiimiläisten osaamisen ja erilaisuuden hyödyntäminen
- Keskinäinen luottamus ja arvostus
- Toisten tukeminen ja tasapuolinen töiden jakaminen tiimissä
- Avoin ja rehellinen palaute
- Rakentava vuorovaikutuskulttuuri ja konfliktien käsittelytaito
- Yhteisvastuu tuloksista

Tiimin jäsenten vastuut

- Sopivat yhteiset strategian mukaiset tavoitteet tiimisopimuksessa
 - Osallistuvat tiimitreeneihin
 - Sopivat tiimiläisten välisestä työnjaosta
 - Ovat yhdessä vastuussa tiimin työilmapiiristä
 - Ovat yhdessä vastuussa tiimin tuloksista
 - Ovat yhdessä vastuussa osaamisen tasapainosta
 - Sopivat jatkuvan palautteen käytänteistä
- Opetustiimeissä lisäksi
- Ovat vastuussa oppimisympäristöjen ja pedagogiikan kehittämisestä
 - Ovat vastuussa tiimioppimisen kehittämisestä

Mitä tiimioppiminen on?

Tiimioppiminen on yhteistoiminnallinen, vuorovaikutuksellinen ja vastuullinen oppimismetodi, jossa kaikki tiimin jäsenet vaikuttavat oppimiseen. Tiimiä käytetään yksilön oppimisen välineenä eli se toimii oppimisen katalyyttinä. Jokaisella tiimin jäsenellä on vastuu omasta ja yhteisestä oppimisesta. Tiimioppiminen muistuttaa työelämän toimintatapaa, koska yhä useammassa työtehtävässä tarvitaan yhteistyö-, johtamis- ja vuorovaikutustaitoja.

Tiimioppimisessa vastuu oppimisesta on jokaisella tiimin jäsenellä, opettajan siirtyessä oppimisen mahdollistajaksi/tukijaksi toimien tiimin valmentajana. Keskiössä ei ole opettaja vaan oppijat ja tiimi. Tiimioppimisessa ohjaava opettajuus tulee osaksi oppilaitoksen toimintatapaa. Opettajien tulee kunnioittaa opiskelijoiden vahvuuksia ja osaamista. Tiimioppiminen menetelmänä tukee opiskelijoiden motivaatiota, koska he saavat itse ajatella ja asettaa tavoitteita. Tiimioppiminen opettaa vastuunkantamista, sosiaalisia taitoja ja sitouttaa opiskelijoita yhdessä tekemiseen. Tiimioppiminen vahvistaa myös opiskelija geneerisiä taitoja sekä kykyä sopeutua jatkuviin työelämän muutoksiin.



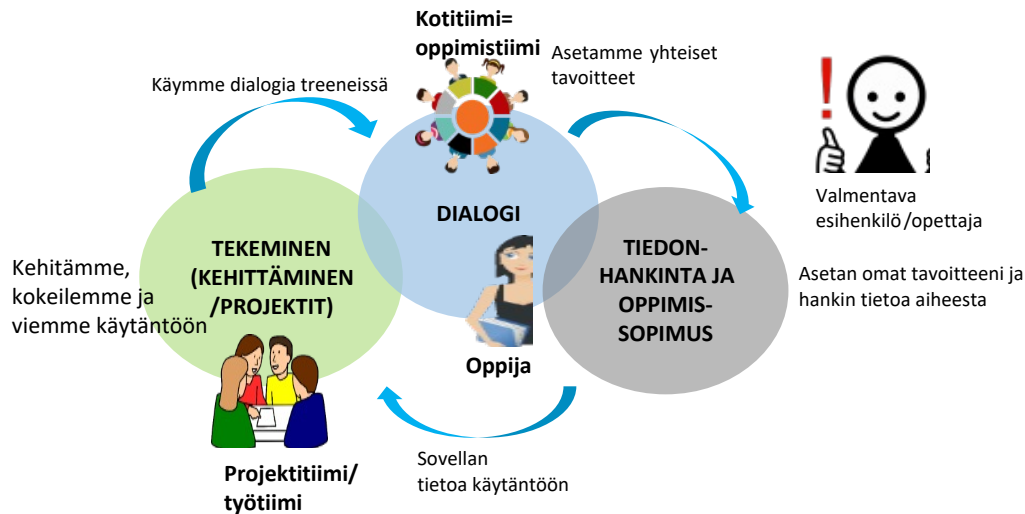
Kuva: Lähihoitajaopiskelijat tiimioppimisen äärellä dialogiympyrässä.

Tiimioppiminen tukee elinikäisen avainoppimisen taitoja ja tulevaisuuden työelämän taitoja. Tiimityö on suosittu ja tuloksellinen työn tekemisen tapa työelämässä. Tiimioppimisen menetelmä kannustaa yrittäjämäiseen ajatteluun ja omaan aktiivisuuteen, mikä on työllistymisen edellytys tänä päivänä. Työelämä tarvitsee tällaisia itseohjautuvia työntekijöitä, joilla on jo valmiuksia tiimityöhön.

Tiimioppimista käytännössä ovat esimerkiksi erilaiset projektit oppilaitoksen sisällä ja ulkopuolella erilaisissa oppimisympäristöissä. Opiskelijoita voidaan myös ottaa osaksi koulutusalan arjen toimintaan yhdessä kehittämiseen. Eri ikäiset ja eri kokemuksella olevat opiskelijat voivat opettaa ja ohjata toisiaan.

Tiimioppimisen perusrakenne jakautuu kolmeen osaan: dialogiin, tekemiseen ja tiedonhankintaan. Tiedonhankinnassa opettajan jakama tieto on yksi tapa, mutta opiskelijat voivat hankkia tietoa myös eri medioiden, kirjallisuuden, vierailuiden ja haastattelujen avulla. Valmentava opettajuus johdattelee opiskelijan kysymysten äärelle. Opettaja kannustaa ja rohkaisee, antaa oppijalle tilaa ja aikaa käydä oivaltamisen prosessia läpi. Valmentava opettajuus siirtää oppimisen prosessi oppijan omaan omistajuuteen.

TIIMIOPPIMISEN MENETELMÄ



Lähteet: Mukaellen Ikujiro Nonaka & Hirotaka Takeuchi, 1995. *The Knowledge Creating Company*;
Peter Senge, 1999. *The Dance of Change*

www.edusampo.fi

4.2 eOppiminen

eOppiminen tarkoittaa verkossa tapahtuvaa oppimista ja digitaalisten teknologioiden hyödyntämistä oppimismenetelmänä. Samossa käytetään erilaisia eOppimisympäristöjä palvelemaan eOppimisen tarpeita. Kaikille koulutusaloille yhteinen eOppimisympäristö on Moodle, jonka avulla voi opiskella ammattialojen teoriaopintoja sekä yhteisten tutkinnonosien opintoja. Lisäksi kaikilla koulutusaloilla on käytössä Microsoft 365 ympäristö, jonka avulla voidaan antaa opetusta ja ohjausta sekä oppia tiimeissä verkon välityksellä. Koulutusaloilla on käytössään myös erilaisia alakohtaisia digitaalisia teknologioita hyödyntäviä ympäristöjä, joissa hankitaan alakohtaista tietoa ja opitaan alakohtaisia taitoja. Tällaisia ympäristöjä ovat mm. erilaiset alakohtaiset eKirjat, laitteistot, ohjelmistot tai sovellukset sekä simulaatioympäristöt. eOppimisen menetelmillä voidaan tukea lähiopetusta tai mahdollistaa kokonaan ajasta ja paikasta riippumaton opiskelu. Samossa eOppimista hyödynnetään kaikilla koulutusaloilla.

Samossa toimii Digipedatiimi. Digipedatiimi valmistelee digisuunnitelmaa, missä tarkemmin linjataan eOppimisen ja henkilöstön digiosaamisen kehittämisen suuntaviivat.

4.3 Yto-opinnot eli yhteisten tutkinnon osien opinnot

Miten kehitetään?

Ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy **yhteisiä tutkinnon osia**. Niillä vahvistetaan työssä ja elämässä tarvittavia perustaitoja sekä valmiuksia jatko-opintoihin ja elinikäiseen oppimiseen.

- YTO-opettajista ja tiimeistä muodostetaan tiimien verkosto, joka tuottaa ja kehittää yhteisten tutkinnon osien osaamista, jatko-opintokelpoisuutta ja yleissivistystä kaikkien koulutusalojen sekä opiskelijoiden tarpeisiin.
- YTO-opintoihin luodaan yhteiset käytännöt koulutusala- tai paikkakunnasta riippumatta.
- Verkko-opintoja kehitetään pedagogisesti paremmiksi.

- Verkko-opintojen tukimuotoja, kuten verkossa toteutettavia tukipajoja, kehitetään.
- Vuoropuhelua ja yhteistyötä ammattialojen kanssa lisätään.
- Valinnaisilla opinnoilla vahvistetaan tai syvennetään yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamista opiskelijan valitsemalla tavalla.

Pakolliset ja valinnaiset YTO-opinnot opiskellaan 1. ja 2. opiskeluvuoden aikana. Koulutusaloilla YTO-opinnoista toteutetaan Työelämässä toimiminen, Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet sekä Kestävän kehityksen edistäminen, joita opettavat ammatilliset opettajat. Yhteishaun ryhmille pakolliset YTO-opinnot sijoitetaan työsuunnitelmiin yhteistyössä koulutusalojen kanssa. Tutkinnon perusteissa on kuvattu valinnaiset osaamistavoitteet, mutta koulutuksen järjestäjä voi tarjota myös muita yhteisten tutkinnon osien sisältöjä tukevia osaamistavoitteita.

YTO-opetuksen tehtävänä on tukea työelämässä tarvittavien taitojen oppimista, jatko-opintokelpoisuuden toteutumista sekä kasvua sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi. YTO-opetuksen henkilöstö organisoituu esimerkiksi ainetiimeihin ja toimipistekohtaisiin tiimeihin, joista muodostuu yhteistyötä tekevä verkosto. Verkostossa luodaan YTO-opetuksen yhteiset käytännöt ja rakenteet riippumatta koulutusalaista tai paikkakunnasta.

Kaikkiin pakollisiin YTO-opintoihin ja kattavaan osaan valinnaisista YTO-opinnoista on tehty verkkokurssit. Verkkokurssit on laadittu pääsääntöisesti jatkuvan haun opiskelijoille, jotka suorittavat YTO-opintoja itsenäisesti. Verkko-opintoihin kehitetään uusia tukimuotoja, kuten lukujärjestykseen merkittyjä työpajoja. Verkkokursseihin lisätään esimerkiksi opetusvideoita ja muita oppimista tukevia materiaaleja.

Lähiopetuksessa kiinnitetään huomiota vuorovaikutukseen opetuksessa. Opetuksessa kokeillaan työparityöskentelyä, yhteisopettajuutta, tiimiopettajuutta ja tiimioppimista. Myös verkkokursseja voidaan hyödyntää lähiopetuksessa.

Sampopaja on tarkoitettu yleisen tuen opiskelijoille YTO-opintojen tueksi. Laaja-alaisen erityisopettajan paja on tarkoitettu erityisen tuen opiskelijoille. Koulunkäynninohjaajat ja laaja-alainen erityisopettaja antavat opiskelijoille tukea myös luokkaopetuksessa.

Osaamisen tunnustamiset YTO-opinnoissa käsittelee opintojen alussa YTO-opettajista koostuva OSTU-tiimi. Puuttuvan osaamisen hankkiminen suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa.

4.4 Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus

Kansainvälisyys Samossa on opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuusjaksoja ulkomailla, kansainvälisiä opiskelijoita, koulutusvientiä, hanketoimintaa ja erilaisia kansainvälisiä tapahtumia. Tavoitteena on kasvattaa liikkuvuuksien määrää ja monikulttuurista toimintaa. Sampon tulee tarjota opiskelijoille yhä monipuolisemmin kansainvälistymisen mahdollisuuksia kotikansainvälistymisen avulla, jotta yhä enemmän opiskelijoita pääsee kehittämään kansainvälisiä taitojaan opintojen aikana.

Opiskelijoiden kansainvälisiä taitoja, kuten kielitaitoja ja kulttuurien välistä ymmärrystä lisätään integroimalla kansainvälisyyttä opintoihin ja tuomalla muita kotikansainvälistymisen mahdollisuuksia.

Miten kehitetään?

- Vahvistetaan kansainvälisyys- ja liikkuvuusmahdollisuuksia koko henkilökunnalle
 - esim. ulkomaalaisten vierailut aloilla
- Vahvistamme kansainvälistä osaamistamme mm. tarjoamalla koulutuksia englanniksi
- Integroidaan ammatillisiin opintoihin kansainvälisyyttä ja kieliopintoja
- Lisätään kulttuurien välistä ymmärrystä koulutuksen ja erilaisten tapahtumien avulla
- Rakennetaan palvelupolku ei-suomea puhuville opiskelijoille
 - mm. hakeutuminen, tukipalvelut, opinnot, järjestelmät

4.6 Kielitietoinen opetus kielitaidon tukeminen

Kielitietoinen opetus

Kielitietoisuuteen kasvattamista ei nähdä ainoastaan kielenopetuksen tehtävänä, vaan se on osa koulun kaikkea toimintaa. Kielellinen tukeminen on kaikkien kasvattajien ja opettajien tehtävä, koska kieli on läsnä kaikessa vuorovaikutuksessa. Kielitietoinen opettaja havainnoi kieltä ja kielenkäyttöä eri tilanteissa sekä tukee kielellisten ja sisältötaitojen kehittymistä limittäin. Kielitietoinen viestintä tarkoittaa sitä, että opetuksessa ja ohjauksessa käytetään kieltä, jota lukijoiden ja kuulijoiden on mahdollista ymmärtää.

- Opettajien ja ohjaajien kielitietoista osaamista lisätään koulutuksilla ja S2-opettajien vertaistuellla.
- Kielitietoisuutta edistetään ja asenneilmapiiriä kehitetään kaikkien oppimista tukevaksi

Selkokieli

Selkokieli auttaa kaikkia, mutta erityisen hyödyllistä ja tärkeää se on henkilöille, joilla on vaikeuksia kielen tuottamisessa ja vastaanottamisessa. Selkokieli on puhuttua tai kirjoitettua kieltä, jota on helpompi ymmärtää.

Selkokielisen materiaalin tuottamisessa huomioidaan mm. seuraavia asioita:

- Viesti kohdennetaan lukijalle/kuulijalle.
- Viesti rajataan olennaiseen.
- Käytetään tuttua sanastoa ja vältetään pitkiä, vaikeita ilmaisuja sekä kielikuvia.
- Pyritään konkretiaan ja selitetään abstrakteja ilmauksia konkreettisin esimerkein.
- Käytetään lyhyitä lauseita ja vältetään vaikeita lauserakenteita.
- Huomioidaan mahdollisuuksien mukaan lukijan/kuulijan näkökulma ja kokemusmaailma.

Selkokielistä materiaalia tuotetaan lisää moniammatillisessa yhteistyössä ammatillisten opettajien ja S2-opettajan yhteistyönä. Tuotettu selkokielinen materiaali tulee olla mahdollisimman laajasti niin opiskelijoiden kuin henkilökunnankin käytettävissä.

S2-tuki Sampossa

Kotoutumiskoulutuksessa tarjotaan erillisiä ohjaustunteja oppimisen tueksi. Ohjausta toteutetaan monikielisesti oppilaitoksen sisäisessä ja ulkoisessa yhteistyöverkostossa.

Kotoutumiskoulutuksesta ohjataan TUVAAN ja ammatilliseen koulutukseen. Ohjauksessa on tukena työvalmentaja, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja.

Ammatillisessa koulutuksessa ammatillisen opettajan antama tuki on ensisijainen. Tuki on selkokielistä ja havainnollistavaa opetusta ja ohjausta. S2-opettajan antama tuki on yksilöohjausta, pienryhmäohjausta ja ryhmämuotoista opetusta. Jatkossa pienryhmä- ja ryhmämuotoinen S2-opetus ja ohjaus painottuu tuen tarvitsijoiden lisääntyessä.

Ennakointia, tuen tarpeen arviointia ja suunnittelua sekä toteuttamistapoja kehitetään, jotta tuki kohtaa paremmin tarvitsijoita. Tätä suunnittelua tehdään moniammatillisessa yhteistyössä.

S2-opiskelijoiden ammatillisten opintojen tueksi kehitetään OPVA-mallia parantamaan heidän valmiuksiaan suoritua opinnoista.

Opiskelijan kokonaisvaltainen tilanne otetaan huomioon siten, että S2-tukitoimien kielitaidon ja muiden oppimisvalmiuksien (esim. digitaidot) vahvistamisen ohella myös elämönhallinnan ja sosiaalisen elämän ohjaus vahvistuu.

Kehitetään erilaisia etäohjauksen muotoja.

4.7 Sampon yrittäjyyspolku

Sampon Yrittäjyyspolku tarjoaa kaikille Sampon opiskelijoille mahdollisuuden oppia yrittäjyyttä ja sen osa-alueita. Kaikista ei tule eikä tarvitse tulla yrittäjiä, mutta työelämä arvostaa yrittäjämäistä ja työelämälähtöistä osaamista.

Yrittäjyyspolku koostuu kolmesta vaiheesta, joista opiskelija voi valita omiin tavoitteisiinsa sopivan tavan oppia. Opiskelijan kiinnostusta herätellään **Innostamo**-vaiheessa, joissa hän voi suorittaa häntä kiinnostavia yrittäjyyden verkko-opintoja. Samossa yrittäjyyden valinnaisilla verkkokursseilla on ollut vuosittain keskimäärin 15

0 opiskelijaa. Opiskelijalle, joka haluaa kokeilla yrittäjyyttä käytännössä, **Sytyttämö** tarjoaa mahdollisuuden osallistua NY Vuosi yrittäjänä -ohjelmaan kokeilemaan yrittäjänä toimimista riskittömästi. **NY-yritys** on lukuvuoden kestävä nuorten harjoitusyritys, joka toimii liiketaloudellisin perustein. NY-yritykset ovat osa Euroopan tasoista Vuosi Yrittäjänä -ohjelmaa, jota Suomessa kehittää Nuoret Yrittäjät ry. Samossa perustetaan noin 20 NY-yritystä vuosittain eri aloille: esim. sisustus- ja muotiala, tieto- ja viestintätekniikka, liiketoiminnot, hius- ja kauneusala.

Sytyttämössä opiskelija voi myös perustaa **osuuskunnan** omalle alalleen yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa tai liittyä Sampon olemassa oleviin osuuskuntiin. Samossa toimii tällä hetkellä kaksi osuuskuntaa: Sisustus- ja muoti- sekä pintakäsittelyalojen yhteinen MiunKoti ja puualan Woodstudio. Osuuskunnissa työskentelee tällä hetkellä n. 70 opiskelijaa. Osuuskunnissa työskentelee myös Samposta valmistuneita opiskelijoita. Sampon aiemmin perustetut osuuskunnat: Vuoksen Taitajat ja Metsäpalvelut Mehtäläiset Osk työskentelevät jo itsenäisesti. Sekä osuuskunnat että NY-yritykset ovat osa kunkin koulutusalan opetusohjelmaa. Osuuskunnissa sekä NY-yrityksissä opiskelijoita ohjaa ja valmentaa koulutusalan opettajat sekä yrittäjyysopettaja. Koulutusalat päättävät, miten osuuskunnat ja NY-yritykset liitetään opetussuunnitelmiin.

Oman yrityksen perustamisesta kiinnostuneet opiskelijat voivat Yrittäjyyspolun **Jalostamossa** suunnitella omaa yritystä yrittäjyysopettajan ohjauksessa ja valmennuksessa. Opiskelija voi myös käyttää ulkopuolisia sparraajia tai alueen yritysneuvoja yrityksen perustamiseen liittyvissä kysymyksissä. Tällaisia opiskelijoita on 10 - 15 vuodessa. Tyypilliset alat ovat olleet ravintola- ja catering, elintarvike, liiketoiminnot ja uutena matkailu.

Suomen pk-yrityksiä vaivaa yksinyrittämisen kulttuuri. Omistuspohjaa ei haluta laajentaa vaikka yhteen hiileen puhaltaminen ja tiimitoiminta olisivat monessa mielessä toimivampi tapa liiketoiminnan moninaisesti ja muuttuviin haasteisiin. Kasvun kannalta tiimiyrittäjyys on eilinehto. Tämän vuoksi nykyisin kaikki yritystoimintaa rahoittavat tahot vaativat tiimin yrittäjäsidean eteenpäin

viemiseksi ja rahoituksen saamiseksi. Sampon Yrittäjyyspolun opintojen tulee seurata yhteiskunnan kehitystä, joten tiimiyrittäjyys on selkeästi seuraava kehitysvaihe. Sampon strategiassa on tiimioppiminen asetettu tavoitteeksi, joten tiimiyrittäjyys on luonnollinen yrittäjyyden oppimisen kehityspolku jo tästäkin näkökulmasta.

5. Oppimisympäristöt

SAMPON STRATEGISIA TAVOITTEITA

- **Meillä on monimuotoiset, tehokkaat, turvalliset ja ajantasaiset oppimisympäristöt.**
 - Varmistamme terveet ja turvalliset oppimisympäristöt.
 - Mahdollistamme ajasta ja paikasta riippumattoman oppimisen
 - Lisäämme työelämän kanssa yhteisiä oppimisympäristöjä myös uusilla paikkakunnilla.

Miten kehitetään?

Oppimisympäristöjen suunnittelussa ei ole kysymys pelkästään rakennusten seinistä, vaan koko koulun toimintakulttuuri vaikuttaa kokonaisuuteen. Tilojen suunnittelussa on läsnä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ympäristö. Opetussuunnitelmat, pedagogiikka ja digitalisaatio tulisi ottaa entistä paremmin huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Henkilöstö, sidosryhmät ja opiskelijat tulisi olla mukana tilojen suunnittelussa koko prosessin ajan.

Kun puhutaan avoimesta oppimisympäristöstä, niin se tarkoittaa sitä, että opiskelijasta tulee aktiivinen oppija, ei vain mekaanisen oppimateriaalin kuluttaja. Avoimessa oppimisympäristössä tiimityö ja yhteisopettajuus ovat keskeistä. Myös opiskelijoita voidaan ryhmitellä joustavasti eri kokoonpanoihin. Oppimistilat ovat muunneltavia ja monitarkoituksellisia. Opiskelijat voivat valita ja järjestellä kalusteita tilanteen mukaan.

Tiimivalmentamisessa ja tiimioppimisessa oppimisympäristöllä on keskeinen merkitys. Olipa kyseessä fyysinen tila tai digitaalinen alusta, niin ympäristön tulee mahdollistaa monipuolisesti eri vuorovaikutusresurssien, kuten puheen, katseen, ilmeiden ja eleiden käyttö. Tiimioppimisen tärkein työkalu on tiimissä käytävä dialogi, joka perustuu neljään sääntöön: kuuntele, kunnioita, odota ja puhu suoraan. Kaikkien tiimiläisten tasavertainen dialogi on mahdollista, kun kaikki näkevät ja kuulevat toisensa. Fyysisessä tilassa tämä tarkoittaa, että tiimiläiset istuvat ympyrässä avoimessa läsnä olevassa vuorovaikutuksessa ilman pöytiä tai tietokoneita. Digitaalisella alustalla tämä tarkoittaa läsnä olevaa dialogia, jossa toisten näkeminen mahdollistetaan pitämällä kamerat päällä. Tiimioppimisessa tiimit oppivat toisiltaan säännöllisissä dialogisissa treeneissä, mikä tarkoittaa, että tiimeille tarvitaan dialogisia treenitiloja. Oppimistiimien lisäksi projekti-/työtiimit tarvitsevat ”kotipesän”, jossa kohtaavat ja johon voivat kokoontua tekemään projektia tai kehittämistehtävää.

Sampon strategiassa on tavoitteena kehittää tiimioppimista. Oppimisympäristöjä kehitettäessä ja aina kun tiloja tai digitaalisia alustoja uudistetaan, on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että muutos mahdollistaa tiimioppimisen ja kannustaa tiimioppimisen kokeiluihin. Perinteiset luokkatilat, jossa on opettajanpöytä edessä ja pulpetit riveissä, väistämättä ohjaa meille kaikille tuttuun opettajajohtoiseen opetukseen. Rikkoaksemme tämän tutun mielenmallin ja mahdollistaaksemme

tiimioppimisen ja tiimien kehittymisen, tarvitsemme monimuotoisia, muunneltavia oppimisympäristöjä, varattavia dialogisia treenitiloja ja projektitiimien kotipesiä.

- Sampon kaikkiin toimipisteisiin luodaan tiimioppimisen, tiimitreenien ja projektitiimien mahdollistavia tiloja, mitkä ovat kaikkien käytössä
- Uudis- ja korjausrakentamisessa otetaan jo suunnitteluvaiheessa huomioon oppimisympäristöjen terveellisyys ja turvallisuus
- Hybridiopetuksen tiloja lisätään



Kuva: Sisustus- ja muotialan opiskelijat jakamassa oivalluksia tiimiympyrässä.

Samossa on monenlaisia oppimisympäristöjä. Fyysisten luokkaympäristöjen, erilaisten työsalien, harjoitusravintoloiden ja kahviloiden lisäksi on mm. tiimityötiloja, pajatiloja, simulaatioympäristöjä ja Sampomobiili. Seuraavaksi esitellään joitakin Sampon oppimisympäristöjä.

SampoLAB osaajaverstas

SampoLAB Osaajaverstas on toimintamalli, jossa elinkeinoelämän osaamistarpeita vastaava koulutus- ja yrityspalvelut viedään oppilaitoskampusten ulkopuolelle paikkakunnalle, joissa ei ole ammatillista eikä korkea-asteen koulutusta. Osaajaverstas pilotoidaan ESR+ rahoitteisessa hankkeessa. Pilotoinnissa Saimaan ammattiopisto on ammatillisen koulutuksen järjestäjänä, LAB ammattikorkeakoulu korkea-asteen koulutuksen järjestäjänä ja yrityspalveluiden tarjoajana. Pilotointi toteutetaan Luumäen kunnassa, jossa ei ole ammatillista eikä korkea-asteen koulutusta. Malli on siirrettävissä myös muilla paikkakunnille, myös maakunnan ulkopuolelle.

SampoLAB -osaajaverstas koulutus- ja kehittämismalli vastaa paikallisen elinkeinoelämän osaamistarpeisiin uusilla paikkakunnilla Etelä-Karjalassa yhdistämällä opiskelu, työpaikat ja yrittäjyys. Kustannustehokkaan toimintamallin avulla voidaan tuottaa osaajia, osaamista ja kehittämistä elinkeinoelämän tarpeisiin paikan päällä niillä alueilla ja paikkakunnilla, joissa tarve on. Tämä lisää alueiden vetovoimaa asuinpaikkana, yritysten työvoiman saatavuutta ja kasvun edellytyksiä.

SampoLAB osaajaverstaassa:

1. Luodaan paikallinen, toimintaa tukeva työelämäverkosto, joka yhdistää yritysten, kunnan elinkeinoelämän kehittämistarpeet ja oppilaitosten toiminnan pysyväksi kumppanuudeksi.
2. Tuodaan paikallisen elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastaavaa koulutusta oppilaitosten ulkopuolelle.
3. Työllistetään nuoria, työttömiä, alanvaihtajia, paluumuuttajia ja maahanmuuttajia paikkakuntien yrityksiin, yrittäjiksi sekä innostaa jatko-opintoihin.
4. Tarjotaan työssäoleville osaamista täydentävää koulutusta.

SampoLAB-osaajaverstas ei vaadi oppilaitosmaisia tiloja, vaan oppiminen tapahtuu työelämälähtöisissä projekteissa ja tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Oppimisympäristönä toimii paikkakunnan keskeisellä paikalla oleva, tiimioppimiseen soveltuva, kompakti tila. Se toimii yritysten ja opiskelijatiimien kotipesänä tarjoten konkreettisen, ei -koulumaisen paikan, joka tukee sosiaalista yhteen kuuluvuutta ja jonne on helppo tulla. Tila palvelee myös opiskelijoiden ja paikallisen elinkeinoelämän kohtaamispaikkana tarjoten tietoa opiskelu- ja työmahdollisuuksista sekä yrittäjyyspalveluista. Oppimisen tukena on mahdollisuus käyttää oppimisympäristössä olevia digitaalisia laitteita ja etäyhteyksiä. Koulutusmallissa oppiminen ja opiskelu perustuu tiimioppimiseen ja tiimivalmentamiseen. Opiskelijat muodostavat oppivan yhteisöllisen tiimin, mutta kukin suorittaa opiskelijan oman opiskelusuunnitelman mukaista tutkintoa, tutkinnon osia tai täydentää osaamistaan. Yhteisöllisyys opiskelussa sitouttaa opiskelijan ja antaa ”porukan tuen”. Tiimioppiminen työelämälähtöisissä projekteissa on yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä asennetta tukevaa. Samalla itse- ja yhteisöohjautuvuus sekä vuorovaikutustaidot kehittyvät ja työelämän pelisäännöt tulevat tutuiksi.

Lappeenrannan **hiusalan** opiskelijoiden oppimisympäristöt uudistuivat, kun koko hiusalan opetus siirtyi oppilaitoksen tiloista pois. Nykyiset tilat ovat kaupungin ydinkeskustassa. Uusissa tiloissa ovat teorialuokat sekä harjoitus- ja asiakaspalvelutilat. Uusi oppimisympäristö mahdollistaa hyvin eri opintojen vaiheessa olevin opiskelijoiden tiimioppimisen ja tiimityöskentelyn.

Digitutorit: Tieto- ja viestintätekniikan opiskelijat päivystävät digitutoreina ja auttavat Sampon henkilökuntaa ja opiskelijoita arjen tietoteknisissä ongelmissa.

Iso apu -palvelukeskus: Tieto- ja viestintätekniiikan opiskelijat toimivat Ekhva:n Iso apu – palvelukeskuksessa ohjaajina kerran viikossa avustaen tietoteknisissä ongelmissa pääosin seniorikansalaisia.

Digiluovaamo: digitaalisten pienlaitteiden verstaas, jossa voi kokeilla digitaalisten laitteiden käyttöä ja valmistaa tuotteita ei-kaupalliseen käyttöön. Digiluovaamossa voi tehdä mm. erilaisia pakkauksia, tekstiiliprinttausta, suurkuvatulostusta ja pienten esineiden 3D-tulostusta.

Lähihoitajaopiskelijat ohjaavat työelämälähtöisesti **ikäntyneiden päivätoimintaa** ja kerhoja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen eri toimipisteissä sekä tekevät kotona asuvien ikäntyneiden luona kuntouttavia kotikäyntejä.

Sampopajalla saa pedagogista tukea opintoihin ja tehtävien tekemiseen lähinnä yhteisissä aineissa. Preikkispajalla opiskelija saa yksilöllistä tukea, kun opinnot eivät etene suunnitelman mukaisesti ja tarvitaan kokonaisvaltaista tukea: elämänhallinnalliset haasteet, oppimisvaikeudet ja kielelliset haasteet. Laaja-alaisen erityisopettajan pajalla saa yksilöllistä tukea erilaisissa oppimisen haasteissa. Kotoutumiskoulutuksessa on opiskelijoiden tukena erilliset ohjaustunnit.

OPVA-opinnot

OPVA-opinnoilla eli opiskeluvälmiuksia tukevilla opinnoilla pyritään tukemaan tutkinto-opiskelijaa, jonka perustaidot eivät riitä opinnoissa selviämiseen ja tutkinnon suorittamiseen. OPVA-opinnot ovat Samossa tällä hetkellä osa Preikkispajatoimintaa. Preikkisjakson aikana opiskelija voi saada kokonaisvaltaisempaa tukea opiskeluvälmiudellisten haasteiden lisäksi esimerkiksi opiskelutaitoihin tai elämänhallintaan. Preikkisjakso suunnitellaan aina yksilöllisesti opiskelijan tarpeet huomioiden ja sen enimmäispituus on puoli vuotta.

OPVA-toimintaa kehitetään Samossa jatkuvasti ja tavoitteena on lisätä erilaisia tukitoimia vastaamaan opiskelijoiden haasteisiin. Suunnitelmissa on mm. S2-opiskelijoille tarkoitettu suomen kielen taitojen vahvistamiseen pyrkivä OPVA-malli.

6. Työelämässä oppiminen, verkostoituminen työelämän kanssa

SAMPON STRATEGISIA TAVOITTEITA

- **Varmistamme oppijoillemme erinomaisen asiakaskokemuksen.**
 - Kehitämme uusia oppimisen tapoja, muotoja ja yhteistyömalleja yhdessä opiskelijoiden ja työelämän kanssa.
- **Kehitämme koulutustuotteitamme työelämän nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin joustavasti ja nopeasti.**
 - Lisäämme vuoropuhelua työelämän tarpeista ja varmistamme, että opetuksen sisältö vastaa tarpeita.
- **Meillä on monimuotoiset, tehokkaat, turvalliset ja ajantasaiset oppimisympäristöt.**
- **Meillä on osaamistaan ylläpitävä ja kehittävä henkilöstö.**
 - Kehitämme työelämän kanssa erilaisia yhteistyömalleja, joilla varmistetaan henkilöstön käytännön tehtävissä tarvittavan osaamisen päivittäminen.

Miten kehitetään?

Saimaan ammattiopisto Sampon työelämäpalvelujen asiakkuustiimi kehittää uusia oppimisen tapoja ja muotoja sekä yhteistyömalleja yhdessä opiskelijoiden ja työelämän kanssa. Lisäämme vuoropuhelua työelämän kanssa ja selvitämme yritysten henkilöstön koulutustarpeita. Varmistamme, että koulutuksen sisältö vastaa aidosti työelämän tarpeisiin.

Etsitään aktiivisesti uusia toimia ja tapojen markkinoida koulutuksia sekä seurataan niiden vaikuttavuutta. Osallistutaan vuosittaisiin mm. Kesäksi Duuniin- ja Tammistartti - tapahtumiin tavoitteena Samposta valmistuvien opiskelijoiden työllisyyden lisääminen, työelämäkumppanuuksien kehittäminen ja uusien kumppaneiden tavoittaminen sekä Sampon näkyvyyden lisääminen yrittäjäverkostossa. Kehitetään edelleen yhteistyötä Etelä-Karjalan yrittäjät ry:n kanssa alueen yritysten kontaktoinnin helpottamiseksi ja yhteistyömahdollisuuksien löytämiseksi. Tiedotetaan työntajille mahdollisuudesta ilmoittaa avoimista työ-, sesonki-, oppisopimus-, tai työelämässä oppimisen paikoista *Rekrytoi opiskelija* -kanavan kautta https://www.edusampo.fi/tyoelamalle/rekrytoi_opiskelija

Parannetaan ja kehitetään erilaisia osaamispolkuja uudenlaisten koulutustuotteiden avulla niin, että työnantajat saavat nopeammin täsmä koulutettua työvoimaa. Uudella 1+ 2 oppisopimusmallilla pyritään vastaamaan nopeasti eri aloilla tulevaan henkilöstöpulaan. Kehitetään samalla yhteistyötä Sampon sisällä eri koulutusalojen, - asiakasvastaavien ja Edusampon kanssa saavuttaaksemme tämän tavoitteen sekä toteuttaaksemme laadukasta koulutussisältöä työelämän tarpeisiin.

Ollaan mukana Ely:n Etelä-Karjalan jatkuvan oppimisen verkostossa sekä Työelämä 2024 valmisteluryhmässä ja samalla kehitetään vuoropuhelua työelämän kanssa työmarkkinoiden kehittymisestä.

Työelämässä oppiminen (koulutus- ja oppisopimusyhteistyö) tarjoavat työelämälle monia mahdollisuuksia. Työpaikat voivat varmistaa ajantasaisen osaamisen, osaavan henkilöstön saatavuuden, sekä vastata nopeisiin osaamisen kehittämistarpeisiin. Lisäämme oppisopimuskoulutuksen tunnettavuutta alueellamme edelleen ja kartoitamme yritysten mahdollisuuksia kehittää henkilöstönsä osaamista sekä rekrytointia oppisopimuskoulutusten avulla. Etsimme uusia työelämäkumppanuuksia.

Kaikkiin ammatillisiin tutkintoihin (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinto) kuuluu työelämässä oppimista. Työelämässä oppimista toteutetaan yhteistyössä opettajan, opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja koko työyhteisön kanssa hyödyntäen eri osapuolien vahvuuksia. Opettajien pedagogista osaamista käytetään suunnitteluun, oppimisprosessin ohjaamiseen ja arviointiin liittyvissä kysymyksissä. Työpaikkaohjaajan vastuulla on opiskelijan oppimisen ohjaaminen työpaikan toimintoihin ja ammatin hallintaan Työelämässä oppimisen muistilistat, työpaikkaohjaajan perehdytyksen tarkistuslista ja osaamisen arviointioppaat ohjaavat työelämässä toimimisen prosessia. Pedagoginen päävastuu opiskelijan työelämässä oppimisessa on opettajalla.

Työelämässä oppimisen ohjaamisessa uuden teknologian hyödyntämistä lisätään. Tiivistämme työelämäyhteistyötä esim. Open Day ja Open Partner -toimintamenetelmiä hyödyntäen tavoitteena vastavuoroinen kumppanuus työelämän kanssa https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/toimintamallit-ja-materiaalit/open-day-ja-open-partner/

Työpaikkaohjaajakoulutus Sampossa

Saimaan ammattiopisto Sampo kouluttaa työelämän edustajia, jotka toimivat ammatillisen koulutuksen työpaikkaohjaajina ja osaamisen arvioijina näytöissä tai ovat kiinnostuneet kehittämään omalla työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Työpaikkaohjaajakoulutukset ovat maksuttomia ja niitä toteutetaan lähi- tai verkkokoulutuksina. Toteutamme eri koulutusaloille kohdennettuja sekä kaikille aloille avoimia työpaikkaohjaajakoulutuksia. Yritysten kanssa voidaan myös räätälöidä juuri heidän tarpeisiinsa sopiva koulutus. Koulutuksia suunniteltaessa ja toteutettaessa yhteistyö koulutusalojen opettajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta koulutuksen sisältö palvelisi eri alojen ominaispiirteitä.

Koulutusmateriaali pohjautuu vahvasti [Ohjaan.fi -sivustoon](#), jonka sisältö ja materiaalit ovat nimenomaan tarkoitettu tukemaan työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja ohjaamista. Sampossa toteutetaan valtakunnallisen koulutusmallin mukaisia Työelämässä oppimisen ohjaaminen - verkkokoulutuksia. Tulevaisuudessa koulutustarjontaa lisätään myös tukemaan työpaikkaohjaajien monikulttuurisuusosaamista ohjaustyössä. Työpaikkaohjaajakoulutusten tavoitteena on lisätä työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamista ja varmistaa lain mukainen ja laadukas työelämässä oppimisen toimintamalli Saimaan ammattiopisto Sampossa.

Työelämää informoidaan työelämässä oppimiseen liittyvistä käytänteistä ja ohjauksen tuesta Sampon kotisivujen [Työelämässä oppiminen ja ohjaaminen](#) -osiossa ja tulevista koulutuksista [Edusampo Online -verkkokaupan](#) sivuilla. Ilmoittautuminen työpaikkaohjaajakoulutuksiin tapahtuu Edusampo Online -verkkokaupan kautta.

Opiskelijat voivat jo ammatillisten opintojen aikana perehtyä työpaikkaohjaajan rooliin ja tehtäviin. Perustutkinnon opiskelija voi valita *Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen (5 osp)* ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnon opiskelija *Työpaikkaohjaajana ja arvioijana toimiminen (30 osp)* tutkinnon osan.

7. Henkilöstön osaamisen kehittäminen

SAMPON STRATEGISIA TAVOITTEITA

- **Meillä on vuorovaikutteinen ja yhteisöllinen organisaatio- ja johtamiskulttuuri.**
 - Vakiinnutamme dialogimahdollisuuden henkilöstötiimeille, tiimien välillä ja yli alojen ja yksiköiden.
- **Meillä on osaamistaan ylläpitävä ja kehittävä henkilöstö.**
 - Teemme osaamisen näkyväksi osaamistarve- ja osaamiskartoituksilla sekä analysoimme ja hyödynnämme tietoa muun muassa tiimien osaamisen kehittämisessä ja hiljaisen tiedon siirtämisessä.
 - Kehitämme työelämän kanssa erilaisia yhteistyömalleja, joilla varmistetaan henkilöstön käytännön tehtävissä tarvittavan osaamisen päivittäminen.
 - Otamme käyttöön osaamismerkkiä henkilöstön osaamisen osoittamiseksi.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen 2023



Sampon yhteiset koulutuspäivät

Maanantai 9.1.2023
klo 12.00-15.00
Oppiva, sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö

Maanantai 13.3.2023
klo 12.00-15.00
Tarjoamme erinomaisen oppimiskokemuksen opetus- ja ohjaushenkilöstölle

Perjantai 5.5.2023
klo 8.30-11.30
Hyvinvoiva henkilöstö

Perjantai 6.10.2023
klo 8.30-11.30
Kestävän tulevaisuuden varmistaminen

Perjantai 1.12.2023
klo 8.30-11.30
Vahvistamme kansainvälistä osaamistamme

Tiimivalmennukset

- **Tiimioppiva Sampo** (ent. tiimistartti)
- **Tiimimestarivalmennus**
- **Ihmevalmentajat**
- **Valmennustiimi** suunnittelee ja toteuttaa tiimikohtaiset valmennukset

Työpajat

- **Työpajat**
- **Tulevia Moodle-kursseja** mm.:
 - Vastuopettajan Moodle-kurssi
 - Työelämä- ja verkostoyhteistyö

Ala- tai tiimikohtainen osaamisen kehittäminen

- **Minkälaisista osaamista tarvitaan** tiimissä/alalla/ yksikössä
- **Yksilökohtaiset oppimissopimukset** ja niiden jakaminen tiimissä.
- **Kehityskeskusteluissa**/tiimikehityskeskusteluissa esiin nousevat osaamistarpeet
- **Ala- tai tiimikohtainen substanssiosaaminen**
- **Alalla tarvittavat pätevyudet** esim. kortti- ja lupakoulutukset

Yhteisesti lisäksi tarjottavat

- Yhteiset turvallisuuskoulutukset
- Ensiapukoulutukset
- Ulkopuoliset koulutukset koulutusvinkit Santrassa

Tukea arkeen

- **Digipedatiimi** kehittää ja tukee henkilöstön ja opiskelijoiden digiosaamista.
- **Valmennustiimi** tukee tiimiytymisessä, tiimin rakenteiden muodostamisessa ja tiimioppimisessa.
- **Tiimin tuki ja kollegat**

Henkilöstön keskustelutaloukset

- Ajankohtaisia aiheita
- Hyvien käytäntöjen, onnistumisien, kokeilujen jakamista

Tiimien tapaamiset

- Tiimitreenit, dialogit
- Kehittämispäivät
- Verkostoituminen sisäisesti ja ulkoisesti

www.edusampo.fi

Miten kehitetään?

Vuosittain tehdään suunnitelma Sampon henkilöstön osaamisen kehittämisestä. Sampon yhteiset koulutuspäivän painottuvat strategian painopisteisiin. Alan substanssiosaamisen kehittämisen vastuu on aloilla/tiimeissä.

Sampon strategian 2022 - 2025 yhtenä painopistealueena on kestävän tulevaisuuden varmistaminen. Pedagogisesta näkökulmasta tämä tarkoittaa henkilöstön kestävän kehityksen vahvistamista ja sampolaisen kestävän kehityksen toiminnan näkyväksi tekemistä ja edelleen kehittämistä. Kestävän kehityksen polku rakennetaan läpileikkaamaan kaikkia tutkintoja siten, että tarjotaan kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen liittyviä tutkinnonosia kaikille Sampon opiskelijoille. Näitä toimenpiteitä arvioidaan OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifiointiprosessissa, joka on tehty jo kolmella koulutusalaalla (Sisustus- ja muoti, luonto ja metsä) ja jota jatketaan vuosittain koulutusala kerrallaan.

- Otetaan käyttöön osaamismerkki henkilöstön osaamisen osoittamiseksi. Hyödynnetään myös valtakunnallisia jo olemassa olevia osaamismerkkejä.
- Vahvistetaan henkilöstön englannin kielen osaamista
- Määritellään kansainväliset osaamistarpeet henkilöstölle
- Vahvistetaan henkilöstön erityisen tuen osaamista räätälöidyillä erityisen tuen koulutuksilla. Lisätään ammatillisten erityisopettajien määrää Sampoissa.
- Otetaan käyttöön tiimikehityskeskustelut
- Tehdään osaaminen näkyväksi osaamistarve- ja osaamiskartoituksilla sekä analysoidaan ja hyödynnetään tietoa muun muassa tiimien osaamisen kehittämisessä ja hiljaisen tiedon siirtämisessä.
- Kehitetään edelleen strategiatyökalua strategian toteuttamisessa ja seurannassa

- Mahdollistetaan työelämäjaksoja
- Vakiinnutetaan dialogimahdollisuuksia henkilöstötiimeille, tiimien välillä ja yli alojen ja yksiköiden

8. Loppusanat

Tarvitsemme monenlaisia uusia tietoja ja taitoja, joiden avulla voimme ymmärtää ja vastata yhteiskunnassa ja oppimisen maailmassa tapahtuviin muutoksiin. Opiskelijoiden kirjo ja erilainen tuen tarve tulevat todennäköisesti edelleen lisääntymään. Kulttuurien moninaisuus tulee näkymään oppilaitoksen arjessa entistä vahvemmin. Digitalisaatio tuo myös omat haasteensa niin henkilöstön osaamiseen kuin opiskelijoiden oppimiseenkin.

Samossa kehittämiskohteita ovat erityisesti tällä strategiakaudella:

- työelämäyhteistyön kehittäminen
- oppimisympäristöjen kehittäminen
- digiosaaminen
- kestävän kehityksen saaminen osaksi oppimista
- tiimioppimisen laajentuminen
- erilaisten oppijoiden kohtaaminen ja oppimisen mahdollistaminen

Vaikka arki näyttäytyy monesti hyvin sirpaleisena ja kiireisenä, niin silti osaamisen kehittämistä ja tulevaisuusajattelua tulisi pystyä tekemään. Tehtävämme on kouluttaa tulevaisuuden työntekijöitä, joille mahdollistamme valmiuksia pärjätä jatkuvissa muutoksissa.

LÄHTEET

Innokkaasti edelläkävijänä. Kohti opetus- ja ohjaushenkilöstön uudistuvia identiteetti-positioita. Parasta osaamista -verkostohanke 11/2018. Anu Raudasoja, Annukka Norontaus, Annukka Tapani ja Ritva Ylivero (toim.)

Institute for the Future & DELL Technologies 2017

Laadukas toisen asteen koulutus kaikille. Toisen asteen koulutuksen yhteistyön ja järjestäjärakenteen kehittämishankkeen loppuraportti
Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu: 2022:31

MEGA trendit 2023. Ymmärrystä yllätysten aikaan. Sitran selvityksiä 224. Mikko Dufva, Sanna Rekola.

Osaaminen 2035 Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Raportit ja selvitykset 2019:3 OPH

Ratkaisuja työn murroksessa. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 2. osa

Valmentava tiimin johtaminen Yhdessä ohjautuvuus ja systeeminen ajattelu onnistumistekijöinä 2021. Marjo-Riitta Ristikangas, Anna Lönnroth, Victoria Ristikangas ja Vesa Ristikangas.

Verkko-opettamisen käsikirja, Kalliala, 2002

<https://www.tyopedu.fi/videot/integratiivinen-pedagogiikka>

<https://tiimiakatemia.com/underground/jari-jolkkonen/>